

Iskolai egyesületek Amerikában.

Ha a svéd *Ellen Key* Amerikában járt volna, aligha írta volna meg a «gyermek százada» című könyvét. Mert Amerikában ma már nincsenek gyermekek, amióta az úgynevezett «görög testvéresülések» hóbortja végig söpört az amerikai felsőbb fiú- és leányintézeteken s a rejtélyes görög betűk és írásjelek feltűntek a vasalt ingmelleken és fantasie szövettű mellényeken. Azóta öt állam törvényhozása s legalább ötszáz tanáregyesület töri fejét azon, hogy hogyan lehetne a görög ábéce ezen végzetes szellemét visszaűzni illő helyére, a homeri és xenofoni szövegekbe. A «görög szövetségek» divatja ellen folytatott harc valóságos nevelésügyi problémává nőtte ki magát mindkét nembeli ifjúságnál az Atlanti-tenger partjaitól a Csendes-tenger partjaiig.

Mert ez az új hóbort nem szorítkozik csupán finövendékekre, sem egy vidékre. Szünidők alatt, ha összejön egy-két tanuló valahol, első dolguk beavatni egymást a három görög betűjel alatt folyó szervezkedés titkaiba; megtanítják egymást, hogyan rázzanak feltűnő módon kezet, hogyan szabassák kabátjaikat elől öt hüvelykkel kurtábbra, mint hátul, hogyan varrassanak gombot zsebeik lebernyegére: mint tűrjék fel nadrágjukat tíz hüvelyknyire, hogy vágják körül ollóval puha kalapjaik karimáját s hasítsanak lyukakat bele s azokon a lyukakon keresztülfűzve a «testvériségi» szalagot, apjuk pénzén beszereznek azt az aranyos, zománcozott, gyémántos jelvényt, mely gomblyukaikba tűzve, megkülönböztesse őket, a «görög betűk» felavatottjait, közönséges, «barbár» tanuló társaiktól s még jobban élelje köztük az amúgy is feszült társadalmi ellentétet. Mert a jómódú családok ezen elkényeztetett, 13—18 éves csemetéinek első dolguk drága klubházakat bérelni, fényesen bebútorozni azokat s az egyetem i ifjúság majmolásával divatos éttermekben költeni el órákban lunch-eiket.

És ez egészen így megy a felsőbb leányiskolai növendékeknél is. Így egy chicagói főiskola mindkét nembeli testvériségei, úgynevezett *fraternitásai* és *sororításai* többek közt a következő görög betűneveket viselik és pedig: leányegyesületek: *Kappa Theta*, *Kappa Psi*, *Pi Delta Psi*, *Phi Ypsilon Psi*, *Jota Beta Kappa*, *Zeta Beta Psi*, *Gamma Beta Sigma*, *Tau Beta Ypsilon*, stb. — diákegyesületek pedig: *Beta Omega Mü*, *Phi Sigma*, *Delta Sigma Khí*, stb., stb. Mindez egyesületek összes tagjai száma, leányoké és fiúké 121. Mint-hogy pedig az osztályozás és érdemjegy-osztás (kalkulus) az amerikai iskolákban — mint tudjuk — bizonyos, a látogatott leckeórák szá-

mán alapuló egységszámok szerint történik, amelyeknek minimális egysége 75, annál fogva nem érdektelen tudnunk az ily iskolai egyesületek tagjai előmenetele megítélése szempontjából azt sem, hogy a fent felsorolt összes fraternitások és sororítások tagjainak átlagosztályozása a 75-öt sem érte el, illetőleg csak 74.9 volt. És pedig alul maradt a minimumon 49, a 90-et pedig csak egy közelítette meg.

Némi fogalmat nyerhetünk ezekből az adatokból a hasonló leány- és diákegyesületek fennállásával járó erkölcsi és pädagogiai veszélyekről. A főiskolai fraternitások az amerikai gyermekek minden külföldi megfigyelő által tapasztalt koránérettségének fő okai és egyszersmind kútforrásai annak az akut kórállapotnak, melyet *Kipling* mesterien rajzol «*Captains Conrageous*» című műve ifjú hőseinek jellemzésében.

Az ily természetű ifjúsági klubokban nyert benyomások azok, melyek az amerikai ifjúságot már a serdültség korában a szociális osztályharc áldatlan visszavonásaiba sodorják, oly korban, amikor még érintetlennek kellene lennie az élet keserű igazságtalanságaitól. A görög fraternitások kimélyítették az iskolai életben a társadalmi különbségeket, beteges kapaszkodás, vetélkedés és feltűnés-vágy magvait hintették el az ártatlan ifjú szivekben. Az amerikai iskolák szelleme eddig a szabad demokrácia eszményéből táplálkozott, ezt a szellemet azonban teljesen illuzoriussá teszik a görög fraternitások neve alatt felburjánzott ifjúsági egyesületek. Ezeknek bomlasztó hatása az ifjú lélekre tapasztalható már minden főiskolában, amikor 1908-ban Schneider, a chicagói közoktatási tanács elnöke vizsgálat tárgyává tette ezeket a szervezeteket, legalább hat esetben állapította meg, hogy a diák-fraternitások helyiségei félvilági nők összejöveteleinek szolgálnak alkalmul. Ez indította meg aztán a chicagói közoktatási tanács által felvett harcot a diákszövetségek ellen, melynek első lépése volt azoknak betiltása, miután már előbb, 1904-ben kimondta a tanács, hogy az ily fraternitások tagjai nem képviselhetik az iskolát semmi nyilvános alkalommal, sem atlétikai viadaloknál, sem iskolai vitatkozásoknál. Ezzel bélyegezte meg ez egyesületeknek minden kollegialitási viszonyt megőző szellemét.

És ezt a példát csakhamar négy más állam követte és pedig Kansas, Minnesota, Indiana és Ohio, szigorúan eltiltva a főiskolák keretében ily jellegű ifjúsági egyesületek alakítását, míg ötödiknek épen most Illinois állam törvényhozása próbálkozik hasonló irányban.

Vannak ugyan kivételek, ahol az ily fajta egyesületek egészséges bázison mozognak. Különösen nem szabad ezekkel összetévesztenünk az egyetemi fraternitásokat, amelyeknek tagjai idősebbek, akik távol családjajuktól, valóságos otthonra lelnek sokszor ezekben az

egyesületekben. Legtöbb helyen azonban a fraternitások teljesen megsemmisítették a régi kedélyes, egyszerű és meghitt iskolai életet. Ezelőtt voltak például iskolai társaskörök, amelyeknek minden tanuló tagja lehetett s amelyek estélyeket, mulatságokat, bálakat rendeztek s mint ilyenek széles körben nagy népszerűségnek örvendtek. Ezeket azonban utóbb teljesen kiszorította a fraternitások és sororitások üres feszengése, léha urhatnámsága. Fesztelen társasélet helyett szűk klikk-élet fészkelte meg magát az iskolákban, s affektált zártkörűség terpeszkedő gőgje. Nagy erőfeszítésébe kerül most a hivatott pedagógusoknak ezeket az áramlatokat ellensúlyozni. Vannak iskolák és magasabb intézetek, ahol például az 1776-iki első foglalkó ivadécai parancsolni sem hagynak magoknak; támaszkodva — risum teneatis — az Egyesült Államok alkotmányának 14-dik paragrafusára, mely az amerikai polgárok szabadságait és előjogait ünnepélyesen biztosítja.

Sok helyt célszerűbbnek vélték ezeket az egyesületeket inkább megfelelőleg átalakítani, semmint teljesen eltörölni. Így egyik chicagói iskolában minden tandíjból öt dollárt tesznek félre társaséleti alapra. Ebben benne foglaltatik az atlétikai mérkőzés, iskolai önképzőkör, zenekar, stb.; a hét egy bizonyos délutánján táncgyakorlatok tartatnak, melyeken senki sem köteles jelen lenni, de aki jelen van, az végig köteles maradni. Az oktatást egy táncitanító vezeti, aki kétlépéses keringőre, figurális, nemzeti és néptáncokra tanít, s akit úgy tekintenek, mint a társasági nevelésnek, az illem és jó modor tanításának fontos faktorát. Ide a leányok egyszerűen öltözködve jönnek, a cifrázkodást nem tekintik korrektnek; meghívókat, táncrendeket nem nyomtatnak. Minden leány azzal a fiúval táncol, aki először meghajlik előtte s visszautasítani senkit sem szabad. Ily módon a társadalmi korlátok leomlanak tanuló és tanuló közt s az egyenlőség fesztelen érzete fűzi egymáshoz őket.

A fraternitások és sororitások, az amerikai plutokrácia e korcs kinövéssei hátterét semmi sem világítja meg úgy, mint néhány újabb napvilágot látott levél egy chicagói felső leányiskolai növendék tollából, amelyek az amerikai iskolákban a fent ismertetett egyesületi élet folytán lábra kapott klikk-szellem hatását tükrözik vissza egy naiv, fiatal leány lelkében. Érdekes és tanulságos e levelekből kiragadni néhány jellemző részletet.

Febr. 1. Kedves Eleonor! Szinte ugrálok örömben. Vizsgák holnap s mindenben meghaladtam a 90-et. (Mint fentebb láttuk, ez az osztályozás amerikai rendszere.) Gyönyörű új fehér ruhám van s a mama néhány rózsát is fog rendelni — tudod, énekelnem kell.

Febr. 4. Kedves Eleonor! Társaságba voltam híva az este.

Azt mondják a felső intézetben, az ember semmi, hacsak nem tartozik valamely sororitásba. Olyan zavarban voltam, egy falatot sem tudtam enni az elémbé tett jobbnál-jobb dolgokból, ellenben az egyesületi tagok csöppet sem látszottak zsenirozva lenni. Csak ettek és ittak.

Febr. 11. Hogyan mondjam el? Nem hívtak be a Rho Tau leányegyesületbe! Képzeld csak, kedvesem, meghívtak estélyükre, de nem kértek fel, hogy lépjek közéjük. Mi a véleményed a dologról? Dellát felszólították. A leányok mind kedvesek voltak hozzám, de egy szót sem ejtettek belépésemről. Óh, a bosszúságtól majd oda voltam. Hazamenet Della megsugta, hogy ha megígérem, hogy senkinek sem szólok, megmondja nekem, miért nem kaptam felszólítást. Elmondta, hogy Simpson asszony meggyőzte leányait, hogy szivességet tesznek nekem, ha nem szólítanak fel; mivel anyám dolgozni kénytelen önfenntartásáért s én nem bírnám el a költségeket. Most már tudom, mit értett anyám az alatt, hogy nehéz dolog szegénynek lenni. Sohasem gondoltam erre, azt hittem, annyi az egész, hogy az ember nem vehet magának szép dolgokat, amikre szüksége van s ezzel sohasem törődtem nagyon, mert mindenki szeretett s azt mondták, hogy mindig jól és csinosan nézek ki, akármi van rajtam.

Márc. 8. Szép volt tőled, hogy olyan kedves, vigasztaló levelet írtál. Igen, Eleonor, igyekszem erős lenni. Tudod, hogy mindig azt tartottad rólam, hogy büszke vagyok, azért hát, mikor iskolába mentem a borzasztó orr után, úgy tettem, mintha semmi sem történt volna, habár észrevettem, hogy Della különösen bánik velem. Tudod, hogy velem szokott iskolába menni, de most, mihelyt az iskolába érünk, elrohan az egyleti leányokkal s engem faképnél hagy. S még ez nem baj. De azok a leányok a középiskolában, akik úgy szerettek, furcsának találják, hogy eleinte az egyleti leányok úgy meghrohantak, s most egyszerre magamra hagytak s már nem szeretnek úgy.

Mindezt, szivem, azért mondom el neked, mert tudod, hogy semmit sem titkoltunk el egymás előtt, de látnod kellene, milyen víg vagyok most az iskolában. A világ minden kincseért sem akarom, hogy tudják, mennyire bántva érzem magam. De tegnap este mindent elmondtam anyámnak, azután elérzékenyültem s majd kisorsítottam szemeimet. Annyira bántotta a dolog, hogy féltem, ő is sírásnak ered, azért erőt vettem magamon s azt mondtam, munkához látok s feledek minden leányklubbot. Úgy is teszek.

Jun. 13. Ma volt utolsó napja az első iskolai félévnek s nem tudom, vajjon örülök-e vagy búsulok, mert nem megyek többé vissza az iskolába. Ki nem állhatom. Azt hiszem, ha annyira szeretném

tanulmányaimat, mint kellene, megint hozzá fognék a jövő évben s keresztül küzdeném magam. Sok leány tesz így, de tudod, hogy én mindig szerettem, ha mások kényeztetnek. Sohasem tudnám elmondani neked, édesem, mi mindenen kellett keresztül mennem; egyedül neki iskolába mindennap, azután megfigyelni azokat a leányokat, akikkel együtt szoktam járni, hogy hogyan költik el reggelijüket nevetve és beszélgetve, míg én egyedül gunnyasztok. A múlt napokban hallottam zongorázni egyiköket és nem állhattam ellent a kísértésnek, fölmentem a tornaterembe, ahol mindannyian táncoltak, de senki sem nézett rám, vagy ha igen, azt látszottak mondani: Mit keresel te itt? Azután vettem észre, hogy csak klubbeli leányok vannak ott, akik táncolnak. Persze köztük Della is s én egyedül ballagok haza.

Nos, drágám, az iskolai napoknak vége s én neki akarok feküdni a munkának és tanulni akarok valamit, hogy fenntarthatam magam és támogassam édes anyámat. Azt mondja mindig, nagy könnyebbségére volt engem boldognak s vidámnak látni. Tehát mindent el fogok követni, hogy ismét a te bolondos, boldog pajtásnőd legyek, *Helén.* —

Teljesen érthető ezek után, hogy újabban több iskolai hatóság nyomtatott cirkulárakat küldözött szét a szülőknak, melyekben a fraternitások és sororitások tagjainak kizárásával fenyegetődzik. Konstatálni kell azonban, hogy mindezek a rendszabályok jórésben hatástalanok maradnak. A fiú- és leányegyesületek szervezkedése ennek dacára vígan folyik az iskolai előljáráások szeme láttára s komolyan veszélyezteti Amerika társadalmi jövőjét.

Várnai Sándor.